

JÄTEALAN YHTEISTYÖRYHMÄ (1/2022) KOKOUSMUISTIO

Aika Torstai 3.3.2022 klo 13.00-15.30

Paikka Teams-kokous

Osallistujat

Tuovi Kurttio	SLL
Torniainen Merja	Ruokavirasto
Ola Marja	Kaupan liitto
Ilkka Hippinen	Motiva
Marko Printz	Jätehuoltoyhdistys
Juha Espo	Tilastokeskus
Jukka Kero	Kiinteistöliitto
Vuola Aaron	Metsäteollisuus ry
Juha-Pekka Salmi	TYNK
Luukinen Ari	KKV
Liisa-Marie Stenbäck	TYNK
Riku Eksymä	KIVO
Virtanen Teemu	PIRELY
Anttila Juha	AVI
Berlin Titta	MMM
Fiskaali Tiina	Teknoliateollisuus
Sanna Sairanen	Business Finland
Heidi Pirtonen	Tilastokeskus
Moliis Katja	YTP
Salmenperä Hanna	SYKE
Kulmala Airi	MTK
Wahlström Margareta	VTT
zu Castell-Rudenhause Malin	VTT
Antro Säilä	Suomen Pakkausyhdistys ry
Jari Natunen	SLL
Dahl Olli	Aalto yliopisto
Laurila Juha	Rakennusteollisuus RT ry
Vuorinen Pekka	Rakennusteollisuus RT ry
Nina Kokko	Jätehuoltoyhdistys ry
Merja Saarnilehto	YM
Jussi Kauppila	YM
Sveta Silvennoinen-Hiisku	YM
Jouni Nissinen	YM
Sirje Stén	YM
Riitta Levinen	YM
Tuuli Oikarinen	YM
Tuuli Myllymaa (vara pj.)	SYKE
Anna-Maija Pajukallio (pj.)	YM
Marja-Riitta Korhonen (siht.)	YM

1-2. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja esityslista hyväksyttiin.

3. Ajankohtaiset jäte- ja kiertotalousasiat / Anna-Maija Pajukallio

Anna-Maija kertoi ajankohtaisista jäte- ja kiertotalousasioista. Esitys saatavilla Hankeikkunassa. Jouni Nissinen kertoi lyhyesti akkuasetuksen neuvottelutilanteesta EU:ssa. Akkuasetukseen liittyen kommentoitiin, että tuottajavastuuosa on muuten ok sisällöltään, mutta siinä olevat määritelmät poikkeavat muiden direktiivien määritelmistä. Toisena seikkana nostettiin esiin, että uudelleenkäyttötoimintaa tekevästä tulee tuottaja, eli maahantuoja ei ole enää tuottajana. Jos joku testaa tuotteen niin määritelmän mukaan siitä tulee uusi tuottaja. Kuvio poikkeaa muista tuottajavastuualoista ja haasteena se, miten tuottajavastuuvälitteet sovitaan tällaisissa tilanteissa. Kävi ilmi, että uusin versio tuottajavastuuluvusta ei ole tavoittanut kaikkia halukkaita. Jouni lupasi toimittaa sen halukkaille ja totesi, että tuottajavastuusta keskustellaan uuden version pohjalta neuvoston työryhmässä viikolla 10. Puheenjohtaja Ranskan tavoitteena on neuvoston yleisnäkemyksen ministerikokouksessa 17.3. Se toimii jäsenmaiden kantana neuvotteluihin europarlamentin kanssa.”

4. Valtsun tilanne / Sirje Stén YM

Sirje kiitti ohjausryhmää hyvästä osallistumisesta Valtakunnallisen jätesuunnitelman teon aikana. Valtsun ruotsinkielinen käännös tarkastetaan viikolla 10 ja sen jälkeen tehdään vielä viimeiset päivitykset, jos tarvetta ilmenee. Valtsu menee 17.3 valtioneuvostoon hyväksyttäväksi. Sen jälkeen se taitetaan ja julkaistaan.

5. Jätelain toimeenpanoa tukevat hankkeet / Riitta Leinen YM

Riitta kertoi jätelain toimeenpanoa tukevista hankkeista ja ajankohtaisista EU-asioista jätedirektiiviin liittyen. Esitys saatavilla hankeikkunassa. Riitta pyysi ryhmäläisiä kertomaan, millaista viestintämateriaalia jätelainsäädännön toimeenpanoon tarvittaisiin. Ehdotuksia ohjeistusta kaipaavista teemoista voi toimittaa myöhemminkin YM:lle.

Ehdotuksia tuli useita:

- SUP-direktiivin implementointiin ja tulkintoihin liittyen kaivataan tuottajapuolella ohjeita ja ohjausta. On tärkeää, että kaikilla yrityksillä on sama tulkinta ja tieto käytössään, jotta esimerkiksi raportointi ja siihen perustuva kustannusjako menevät oikein. Viranomaisen järjestämää "virallista" koulutusta ja infomateriaalia tarvitaan varmistamaan, etteivät toimijat tee kukin omia, toisistaan poikkeavia tulkintojaan. Kiirettä lisää se, että tietokantoihin tehtävät muutokset ottavat oman aikansa eikä muutoksia päästä tekemään ennen virallisia tulkintoja ja ohjeita.
- Lyhyet videoklipit uusista vaatimuksista olisivat hyödyllisiä ainakin yrityskentässä.
- Uudelleenkäyttöön liittyvistä asioista haluttiin oma yhteenveto, jossa voisi olla sekä laista että Valtusta yhdessä.
 - Erityisesti akkujen uudelleenkäyttöön ja käyttötarkoituksen muuttamiseen liittyy yhteiskunnan sähköistymisen myötä odotetusti kasvavaa kiinnostusta. Siihen liittyy kuitenkin kiinteästi turvallisuusnäkökulmat ja siksi kentällä kuitenkin kaivattaisiin ripeästi ohjeita: mitä lupia tai osaamista akkujen testaamiseen ja kunnostukseen tarvitaan, mikä on tuottajien kanssa tehtävän sopimuksen sisältö, mihin uudelleenkäyttömäärät tulee raportoida, miten vastuut siirtyvät, miten kunnostetut akut tulee merkitä jne.
- Siirtoasiakirjavelvollisuus on tärkeä aihe ja erityisesti se, miten se käytännössä toteutetaan. Tällä hetkellä mm. jätteen tuottajilla on haasteita asiaan liittyen. Esim. allekirjoitusvelvollisuus koettiin haasteelliseksi. 1.9 tapahtuva velvoitteiden voimaantuminen tulee liian nopeasti. Samanlaiset menettelyt tulisi olla kaikkialla. YM:n tämänhetkistä ohjeistusta ei koeta tarpeeksi käytännönläheiseksi. Ohjeistuksen päivitys on YM:ssä parhaillaan meneillään ja tarvittavia sidosryhmiä tullaan konsultoimaan ennen ohjeistuksen julkaisua.
- Kaivettuihin maa-aineksiin kaivattiin myös ohjeistusta, ja toivottiin sen käsittelevän myös kiviaineksia. Riitta totesi, että YM:n jätelainsäädännön nettisivuilta "Ohjeet ja oppaat" -otsikon alta löytyy ohje kaivettuihin maa-aineksiin liittyen, mutta korosti, että ohjeet eivät ole sitovia vaan niitä sovelletaan tapauskohtaisesti. Nyt tarkoituksena olisi päivittää kyseinen ohje teknisluontoisesti jätelainsäädäntöön tehtyjen muutosten huomioon ottamiseksi.

Lisäksi kysyttiin, että onko komissiolta tulossa sanktioita sellaisille jäsenmaille, jotka eivät saavuta yhdyskuntajätteen kierrätystavoitetta 2025? Ja tuliko Suomelle sanktioita liittyen rakennus- ja purkujätteen v.2020 tavoitteiden saavuttamattomuudesta? Jos tavoitteita ei saavuteta, komissio voi käynnistää rikkomusmenettelyn, sillä kyseessä on direktiivin toimeenpanon laiminlyönti. Komissio antaa meneillään olevan varhaisvaroitushankkeen tuloksena toimenpidesuosituksia jäsenmaille tavoitteisiin pääsemiseksi, ja jos jäsenvaltio yrittää toteuttaa kyseisiä toimia, niin komissio varmaankin huomio sen. Ja sama toimii myös päinvastoin, eli jos toimia ei toteuta niin komissio voi todennäköisemmin käynnistää valvontatoimia. Rakennusjätteen osalta todettiin, että vuoden 2020 tiedot tulee raportoida vasta vuoden 2022 kesäkuussa, eli komissio arvioi tavoitteiden saavuttamista ja tarvittavia toimia vasta sen jälkeen. Rakennus- ja purkujätteet eivät sisälly meneillään olevaan komission varhaisvaroitushankkeeseen. Lopuksi vielä todettiin, että jätedirektiivimuutoksen 8a artiklaan liittyvään ohjeistustyöhön ei ole tullut uutta versiota 18.9.2020 päivätyn luonnoksen jälkeen.

6. Jäteverohankkeen tilannekatsaus / Marja-Riitta Korhonen YM

Marja-Riitta kertoi lyhyesti jäteverohankkeen tilanteesta. Kommentoitiin, että kaivannaisjätteet ovat tonnimääräisesti suurin jätevirta ja se on myös kansantalouden kannalta tärkeä jätevirta.

7. Katsaus Tilastokeskuksen kiertotalouteen liittyviin tilastoihin ja indikaattoreihin / Tilastokeskus

- Tilastotiedot jätepolitiikan taustalla / Juha Espo
- Materiaalivilinnot ja materiaalivirtoihin liittyvät kiertotalousindikaattorit / Heidi Pirtonen

Heidi esitteli ensin materiaalivilinnot ja materiaalivirtoihin liittyviä kiertotalousindikaattoreita, jonka jälkeen Juha kertoi jätetilastoista. Esitykset saatavilla hankeikkunassa. Kysyttiin vaarallisen jätteen tilastoinnin tilanteesta, jätteiden pitkäaikaisten vaikutusten (mm. kaivannaisjätteen vuotaminen ympäristöön) arvioinnista sekä pitkäaikaisten khk-päästöjen vaikutusten tilastoinnista. Tähän todettiin, että khk-päästöjä ei materiaalivilinnoissa eikä myöskään jätetilastoissa lasketa ja raportoida. Myöskään pitkäaikaisten ympäristövaikutusten arviointi ei kuulu Tilastokeskuksen toimintaan. Vaarallisten jätteiden osuus on arvioitu, ja se perustuu YLVAn jätemääriin. Toimialaluokitusta muutetaan vuoteen 2025 mennessä. Kun luonnos lähtee lausunnoille, niin ryhmäläisillä on siinä vaiheessa mahdollisuus kommentoida sitä.

Khk-päästöjen tilastosivu: https://www.stat.fi/til/khki/2020/khki_2020_2021-12-16_tie_001.fi.html; ja tietokantataulu, jossa saatavilla mm. jätteiden käsittelyn khk-päästötiedot aikasarjana https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_ymp_khki/statfin_khki_pxt_111k.px/

8. Yhteistyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset / ryhmäläiset

TEM:

- TEM teetti keväällä 2021 esiselvityksen kaivosten sivukivien ja rikastushiekkojen hyödyntämisestä. Työ jatkuu ja kansallinen koordinaattori aloitti 12/21 Lapin Ely-keskuksessa. Kevään 2022 aikana nimitetään kansallinen koordinaattoryhmä, johon kutsutaan laajasti eri sidosryhmien edustajia.

SYKE:

- SYKE on käynnistämässä hanketta jätetiedon laadun ja raportoinnin kehittämiseksi, sekä päivittäistavarakaupan seka- ja energianjätteen koostumuksen selvittämiseksi. Tarjouspyyntö on julkaistu 2.3.2022: <https://hanki.tarjouspalvelu.fi/hanki/?id=386399>
- SYKE on lähettänyt helmikuussa uudelleenkäyttötoimijoille kyselyn, jonka tietoja hyödynnetään aikanaan raportoituessa ensimmäistä kertaa EU:lle uudelleenkäytöstä. Lisäksi kevään aikana SYKE toteuttaa yrityksille kiertotalousbarometrin.

TYNK:

- Syksyllä 2021 lanseerattiin <https://kierratyksensankarit.fi/> -sivusto. Sivusto on jatkoa tuottajayhteisöjen alakoululaisille teettämään lajittelua opettavaan puuhakirjaan ja soveltuu ympäristökasvatukseen myös vanhemmille. Digimaailman käyttö on maksutonta, joten siitä kannattaa vinkata erityisesti kaikille tutuille opettajille ja ympäristökasvatusta toteuttaville.

SLL:

- Terrafamen laajennuksen YVA on ilmestynyt. SLL ja luonnonsuojelupiiri haluavat, että jätteet käsitellään YVA:ssa kokonaisuudessaan.

SLL/Kierrätyskeskus:

- Kierrätyskeskus kokoaa valtakunnallista uudelleenkäyttötoimijoiden verkostoa https://www.kierratyskeskus.fi/tietoa_meista/ajankohtaista/valtakunnallinen_uudelleenkayttötoimijoiden_verkosto

9. Muut asiat

Kevätkauden kokoukset pidetään tiistaina 19.4. klo 13.00-15.30 (tavoitteena hybridikokous) ja perjantaina 10.6 klo 9.00-11.30.

10. Kokouksen päätös